

Cauza C-194/06

Staatssecretaris van Financiën

împotriva

Orange European Smallcap Fund NV

(cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare
formulată de Hoge Raad der Nederlanden)

„Articolele 56 CE-58 CE — Libera circulație a capitalurilor — Impozitarea dividendelor — Compensație acordată unui organism de plasament colectiv cu caracter fiscal pentru prelevările fiscale efectuate la sursă de către un alt stat asupra dividendelor încasate de acest organism — Limitare a acestei compensații la cuantumul pe care un acționar rezident al statului membru în care este stabilit acest organism, care a efectuat o investiție fără intermedierea unui astfel de organism, ar putea să îl impute asupra impozitului pe venit în temeiul unei convenții pentru evitarea dublei impuneri — Limitare a acestei compensații în funcție de participarea unor acționari nerezidenți la capitalul acestui organism”

Concluziile avocatului general Y. Bot prezentate la 3 iulie 2007 I - 3754

Hotărârea Curții (Marea Cameră) din 20 mai 2008 I - 3786

Sumarul hotărârii

1. *Libera circulație a capitalurilor — Restricții — Legislație fiscală — Impozit pe profit — Impozitarea dividendelor plătite organismelor de plasament colectiv*
(art. 56 CE și 58 CE)
2. *Libera circulație a capitalurilor — Restricții — Legislație fiscală — Impozit pe profit — Impozitarea dividendelor plătite organismelor de plasament colectiv*
(art. 56 CE și 58 CE)
3. *Libera circulație a capitalurilor — Restricții — Noțiune — Interpretare identică în relațiile cu țările terțe și în interiorul Comunității — Limite*
[art. 56 alin. (1) CE]
4. *Libera circulație a capitalurilor — Restricții privind circulația capitalurilor având ca destinație țări terțe sau provenind din țări terțe — Restricții privind circulația capitalurilor care implică investiții directe existente la 31 decembrie 1993 — Noțiunea „investiții directe”*
[art. 57 alin. (1) CE]

1. Articolele 56 CE și 58 CE nu se opun unei legislații a unui stat membru care, în condițiile în care prevede, în favoarea organismelor de plasament colectiv cu caracter fiscal stabilite pe teritoriul acestui stat membru, o compensație destinată să țină seama de prelevările fiscale efectuate la sursă de un alt stat membru asupra dividendelor plătite acestor organisme, restrânge această compensație la quantumul pe care o persoană fizică rezidentă pe teritoriul acestui prim stat membru ar fi putut să îl impute, pentru prelevări similare, în temeiul unei convenții de evitare a dublei

impuneri încheiate cu acest alt stat membru.

Desigur, prin excluderea din compensația referitoare la impozitarea la sursă a dividendelor încasate în străinătate a celor care provin din anumite state membre, o asemenea legislație face investițiile în aceste state membre mai

puțin atrăgătoare decât investițiile în statele membre pentru care prelevările fiscale asupra dividendelor dau naștere acestei compensații. Prin urmare, legislația menționată poate descuraja un organism de plasament colectiv să realizeze investiții în statele membre ale căror prelevări asupra dividendelor nu dau naștere compensației, astfel încât aceasta constituie o restricție privind libera circulație a capitalurilor interzisă, în principiu, prin articolul 56 CE.

Cu toate acestea, o asemenea legislație urmărește asimilarea, în măsura în care este posibil, a tratamentului fiscal al dividendelor pe care le primește un acționar care a efectuat o investiție directă cu cel al dividendelor încasate de către un acționar care a investit prin intermediul unui organism de plasament colectiv cu caracter fiscal pentru a evita ca investițiile în străinătate efectuate prin intermediul unui astfel de organism să fie considerate mai puțin atrăgătoare decât o investiție directă. Or, în lumina legislației menționate, situația unui organism de plasament colectiv cu caracter fiscal, în cazul în care primește dividende care provin din state membre cu care statul membru în care acesta este stabilit a încheiat o convenție ce prevede dreptul, pentru acționarii persoane fizice, de a imputa impozitul pe dividende aplicat de aceste state membre asupra impozitului pe venit pe care aceștia îl datorează în statul membru de stabilire, este diferită de aceea în care se află organismul

respectiv atunci când primește dividende care provin din state membre cu care nu a fost încheiată o astfel de convenție, dividende pentru care acest drept nu este, așadar, prevăzut. Astfel, numai în ceea ce privește investițiile în statele membre cu care a fost încheiată o astfel de convenție fiscală bilaterală alegerea de a efectua o investiție prin intermediul unui organism de plasament colectiv cu caracter fiscal ar risca, în lipsa compensației prevăzute, să fie mai puțin avantajoasă pentru un acționar persoană fizică decât o investiție directă. În schimb, în ceea ce privește statele membre cu care statul membru în care este stabilit un astfel de organism nu a încheiat o astfel de convenție, alegerea unei persoane fizice de a efectua o investiție prin intermediul unui asemenea organism nu prezintă riscul de a pierde un avantaj de care aceasta ar fi beneficiat dacă ar fi optat pentru o investiție directă în statele membre menționate. În consecință, această situație nu este comparabilă din punct de vedere obiectiv cu aceea în care statul membru în care este stabilit acest organism a încheiat o astfel de convenție fiscală.

Rezultă că, în cazul unei legislații prin care, pentru a asimila cât mai mult posibil tratamentul fiscal al investițiilor directe cu cel al investițiilor efectuate prin intermediul organismelor de plasament colectiv, un stat membru a decis să acorde acestora o compensație pentru reținerile fiscale operate la sursă din dividendele originare din statele membre

față de care acesta s-a angajat, în cadrul unor convenții bilaterale, să permită persoanelor fizice să impute respectivele rețineri asupra impozitului pe venit pe care acestea îl datorează în temeiul dreptului național, articolele 56 CE și 58 CE nu se opun ca respectivul stat membru să excludă această compensație în ceea ce privește dividendele care provin din alte state membre cu care nu a încheiat convenții bilaterale care să cuprindă astfel de dispoziții, în măsura în care nu este vorba despre situații comparabile din punct de vedere obiectiv.

(a se vedea punctele 56 și 60-65 și dispozitiv 1)

2. Articolele 56 CE și 58 CE se opun unei legislații a unui stat membru care, în condițiile în care prevede, în favoarea organismelor de plasament colectiv cu caracter fiscal stabilite pe teritoriul acestui stat membru, o compensație destinată să țină seama de prelevările fiscale efectuate la sursă de un alt stat membru sau de o țară terță asupra dividendelor plătite acestor organisme, reduce această compensație dacă și în măsura în care acționariatul acestora este constituit din persoane fizice sau juridice care au reședința sau sunt stabilite

în alte state membre sau în țări terțe, dat fiind că o astfel de reducere, întrucât are ca efect reducerea cuantumului total al beneficiului care se repartizează, dezavantajează în mod nediferențiat toți acționarii organismelor menționate.

Astfel, o asemenea reducere a compensației proporțional cu partea din capital deținută de acționarii care au reședința sau sunt stabiliți în alt stat membru creează o restricție privind libera circulație a capitalurilor, interzisă în principiu prin articolul 56 CE, în măsura în care aceasta este susceptibilă să împiedice atragerea de capitaluri, de către un organism de plasament colectiv cu caracter fiscal, în alte state membre decât cel în care acesta este stabilit și este de asemenea de natură să descurajeze investitorii din aceste alte state membre să dobândească părți din capitalul organismului respectiv.

Exercitarea de către un stat membru a competenței sale fiscale asupra dividendelor plătite de organismele de plasament colectiv cu caracter fiscal stabilite pe teritoriul acestui stat membru atât acționarilor care au reședința sau sunt stabiliți în statul membru menționat, cât și acționarilor care au reședința sau sunt stabiliți în alte state membre este cea care justifică, în cazul în care este prevăzută o asemenea compensație,

necesitatea de a o extinde la organismele de plasament colectiv cu caracter fiscal cu acționari care nu au reședința sau nu sunt stabiliți în acest stat membru.

Soluția cu privire la situațiile în care acționari ai unui organism de plasament colectiv cu caracter fiscal au reședința sau sunt stabiliți în alt stat membru se poate aplica și situațiilor în care acționari ai unui organism de plasament colectiv au reședința sau sunt stabiliți în țări terțe.

Cu toate că o asemenea legislație ar urmări efectuarea unei distincții între acționarii organismelor de plasament colectiv după cum sunt sau nu sunt rezidenți, pentru ca respectiva compensație de care acești acționari profită datorită distribuirii beneficiilor de către organismele menționate să corespundă cotelor de impozitare care se aplică acestor acționari în statul membru în care sunt stabilite organismele respective, trebuie arătat că o reducere a acestei compensații proporțional cu partea din capitalul organismelor menționate deținută de acționari care au reședința sau sunt stabiliți în alte state membre nu permite îndeplinirea unui astfel de obiectiv. Într-adevăr, o asemenea reducere dezavantajează în mod nediferențiat toți acționarii organismelor de plasament colectiv cu caracter fiscal, întrucât are ca efect reducerea cuantumului total al beneficiului care se repartizează.

În măsura în care, pe de o parte, un stat membru impozitează dividendele distribuite acționarilor care au reședința sau sunt stabiliți în țări terțe de către un organism de plasament colectiv cu caracter fiscal stabilit pe teritoriul său și, pe de altă parte, compensația acordată unui astfel de organism este diminuată proporțional cu partea din capitalul acestuia deținută de astfel de acționari, fără ca tratamentul fiscal al acestor acționari în țările terțe să fie relevant în această privință, necesitatea de a garanta eficacitatea controalelor fiscale nu poate justifica o asemenea restricție privind circulația capitalurilor având ca destinație țări terțe sau provenind din țări terțe.

În ceea ce privește reducerea veniturilor din impozite pe dividendele plătite de societăți stabilite în alte state membre, aceasta nu poate constitui un motiv imperativ de interes general care să poată fi invocat pentru a justifica o măsură contrară unei libertăți fundamentale.

Presupunând că prevenirea reducerii veniturilor din impozite poate fi invocată pentru a justifica o restricție privind circulația capitalurilor având ca destinație țări terțe sau provenind din țări terțe, o asemenea justificare nu poate fi luată în considerare, în măsura în care reducerea menționată produce efecte în mod nediferențiat în privința tuturor acționarilor respectivului organism de

plasament colectiv avut în vedere, indiferent dacă au reședința sau sunt stabiliți în statele membre ori dacă au reședința sau sunt stabiliți în țări terțe.

În ceea ce privește o asemenea legislație, nu are relevanță faptul că acționarii străini ai unui organism de plasament colectiv cu caracter fiscal au reședința sau sunt stabiliți într-un stat cu care statul membru în care este stabilit acest organism a încheiat o convenție care prevede, pe bază de reciprocitate, impunerea reținerilor fiscale aplicate la sursă dividendelor.

(a se vedea punctele 72, 74, 79, 82, 84, 92-97, 108, 113 și 114 și dispozitiv 2)

3. Noțiunea de restricții privind circulația capitalurilor trebuie să fie interpretată în același mod în relațiile dintre statele membre și țările terțe și în relațiile dintre statele membre. Într-adevăr, chiar dacă liberalizarea circulației capitalurilor cu țările terțe poate, desigur, să urmărească alte obiective decât cel de a realiza piața internă, cum ar fi, în special, cele de a asigura credibilitatea monedei unice comunitare pe piețele financiare mondiale și de a menține în statele membre centre financiare de dimensiune mondială, atunci când principiul

liberei circulații a capitalurilor a fost extins, prin articolul 56 alineatul (1) CE, la circulația capitalurilor între țările terțe și statele membre, acestea din urmă au ales să consacre acest principiu în același articol și folosind aceiași termeni pentru mișcările de capitaluri care au loc în interiorul Comunității și cele care privesc relațiile cu țările terțe.

Cu toate acestea, circulația capitalurilor având ca destinație țări terțe sau provenind din țări terțe se derulează într-un context juridic diferit de cel al circulației care are loc în cadrul Comunității, în măsura în care, din cauza gradului de integrare juridică existentă între statele membre ale Uniunii Europene și în special din cauza existenței unor măsuri legislative comunitare privind cooperarea între autoritățile fiscale naționale, impozitarea de către un stat membru a activităților economice cu aspecte transfrontaliere care se situează în cadrul Comunității nu este întotdeauna comparabilă cu cea a activităților economice care au legătură cu relațiile dintre statele membre și țările terțe. Nu poate fi exclus nici faptul ca un stat membru să poată demonstra că o restricție privind circulația capitalurilor având ca destinație țări terțe sau provenind din țări terțe este justificată printr-un motiv dat în împrejurări în care acest motiv nu ar fi de natură să constituie o justificare validă pentru o restricție privind

circulația capitalurilor între statele membre.

(a se vedea punctele 87-90)

care se raportează la investițiile de orice natură pe care le efectuează persoanele fizice sau juridice și care ajută la crearea sau la menținerea unor relații durabile și directe între cel care oferă fondurile și întreprinderea căreia îi sunt destinate aceste fonduri în vederea exercitării unei activități economice.

4. O restricție intră sub incidența articolului 57 alineatul (1) CE ca restricție privind circulația capitalurilor care implică investiții directe în măsura în

(a se vedea punctul 102 și dispozitiv 3)